

Energie en klimaat

Visie van de ChristenUnie

Het provinciale energie- en klimaatbeleid van de ChristenUnie staat in het teken van de Bijbelse opdracht om te bouwen en te bewaren. Wij zijn geen verbruikers van de aarde, maar beheren deze met respect, zodat we haar op een goede manier door kunnen geven aan volgende generaties; met andere woorden: goed rentmeesterschap.

Rentmeesterschap is daarmee een kernwaarde van de ChristenUnie. Dit vraagt van ons dat we de aarde niet uitputten of overbelasten. We houden steeds voor ogen dat ontwikkelingen een duurzame bijdrage moeten leveren voor deze generatie en toekomstige generaties.

Veel Gelderlanders voelen zich verantwoordelijk om in hun situatie bij te dragen aan de energietransitie. Zij zetten allerlei initiatieven op, zoals elektrische deelauto's, wedstrijden met de straat om zo min mogelijk energie te verbruiken en met elkaar zonnepanelen op scholen leggen. Het vraagt soms veel tijd en doorzettingsvermogen van initiatiefnemers omdat ze vastlopen in bureaucratie. Deze drempels willen we graag zoveel mogelijk slechten.

De provincie kan op de volgende aspecten bijdragen aan een zorgvuldige omgang met de aarde:

1. Verminderen CO₂ uitstoot
2. Opwekking duurzame energie
3. Betere luchtkwaliteit (o.a. terugdringen van fijnstof)
4. Aanpassen aan veranderend klimaat

We worden steeds minder afhankelijk van gas en elektriciteit uit fossiele brandstoffen en maken meer en meer gebruik maken van groene, duurzame stroomvoorzieningen zoals wind- en zonne-energie. De inspanningen om te voldoen aan klimaatdoelstellingen hebben grote economische gevolgen. Er worden veel kosten gemaakt en het zorgt voor nieuwe werkgelegenheid. De provincie draagt er bij de uitwerking van het beleid zorg voor dat alle inwoners uit alle lagen van de bevolking kunnen profiteren van deze transitie. Het Gelderse Klimaatinitiatief, dat mede door de ChristenUnie is geïnitieerd, stelt dat de provincie Gelderland in 2050 100% klimaat- en energieneutraal moet zijn. Het tussendoel is 55% emissiereductie in 2030. De eigen organisatie van de provincie Gelderland is in 2030 klimaatneutraal.

In de komende jaren moet op opwekking van duurzame energie én op besparing van energieverbruik in de volle breedte worden ingezet. Het is de taak van de provincie om zelf het goede voorbeeld te geven en organisaties te ondersteunen die hierin een voortrekkersrol vervullen.

Concrete punten

- ⊕ De provincie pakt een centrale rol in het bevorderen van opwek van zonne-energie. Via het Gelders Energie Akkoord (GEA) werkt de provincie daarin met meer dan 200 partijen samen. De provincie zet er vol op in dat de ambities van het GEA worden behaald.
- ⊕ Waar mogelijk draagt de provincie in financiële zin bij om de onrendabele top van projecten te slechten, bijvoorbeeld in de vorm van duurzaamheidsleningen.
- ⊕ De provincie stimuleert en draagt bij aan asbestsanering in combinatie met installatie van zonnepanelen.
- ⊕ De provincie bevordert afvangen van fijnstof voor zoveel mogelijk aanplant van bomen en groen langs de Gelderse infrastructuur.

3.1 Verminderen uitstoot van broeikasgassen

De provincie zet vol in op **energiebesparing**. De hoeveelheid opgewekte duurzame energie is voorlopig immers beperkt en een aanzienlijk deel van de energieopwekking gaat gepaard met CO₂-uitstoot. De ChristenUnie heeft de ambitie dat in 2023 het finale energieverbruik in Gelderland met **10** procent is gedaald – alle energie die je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken.

Concrete punten

- ⊕ Meer aandacht is nodig voor energiebesparing, zowel in bewustwording als in maatregelen. Hier is nog veel winst te behalen.
- ⊕ De provincie ontwikkelt een integrale aanpak van energiebesparing in de industrie door advisering en handhaving. Daarbij werkt zij samen met andere partijen (MJA3 en ETS-bedrijven) zodat de effectiviteit van de inzet vergroot wordt.
- ⊕ De provincie werkt in overleg met gemeenten aan instrumenten om het energiezuiniger maken van gebouwen/woningen te versnellen. Onderdelen daarvan zijn:
 - De provincie ijvert voor gebouwgebonden financiering voor energiebesparende verbeteringen.
 - De provincie zorgt dat er ook beleid wordt ontwikkeld waar huurders van profiteren.
 - Bij energiebesparende renovatie is het doel om zo snel mogelijk een energieneutraal gebouw te krijgen. Alle maatregelen moeten hierop gericht zijn. Tussenschappen mogen er niet voor zorgen dat het einddoel verder naar achter wordt geschoven.
 - De provincie stimuleert de opleiding van vakmensen (duurzame installateurs, bouwwerknemers met kennis van isolatie, technici) om de maatregelen uit te voeren.
 - De provincie voorkomt dat woningbouwverenigingen G-label woningen verkopen in plaats van renoveren, bijvoorbeeld door in de prestatieafspraken op te nemen dat alleen woningen met minimaal een A-label verkocht mogen worden.

- + De provincie zorgt ervoor dat haar fondsen voor energie en innovatie toegankelijk zijn (bijvoorbeeld door een lage rente te vragen of flexibel te zijn in de duur van de lening) zodat projecten gerealiseerd kunnen worden die niet met behulp van commerciële geldverstrekkers van de grond komen.
- + De provincie blijft via de Leefbaarheidsalliantie Gelderland burgerinitiatieven in energietransitie steunen.

De provincie werkt aan de **afbouw van het gebruik van fossiele brandstoffen**.

- + De provincie coördineert de ontwikkeling van regionale plannen voor andere energiebronnen voor de verwarming van gebouwen dan aardgas (warmtetransitie).
 - Regionale warmtenetten worden toekomstbestendig ontwikkeld: ze mogen uiteindelijk geen CO₂-uitstoot veroorzaken.
 - Nieuwbouw wordt niet meer aangesloten op aardgas, in de bestaande bouw wordt ingezet op een ambitieuze warmtetransitie.
 - Alternatief gebruik van het bestaande gasnetwerk wordt onderzocht.
- + De provincie stimuleert vervoer dat gebruik maakt van hernieuwbare brandstoffen.
 - De provincie draagt bij aan pilots en subsidies voor vrachtverkeer op alternatieve energiebronnen.
 - De provincie stimuleert de elektrificatie van de binnenvaart.
 - Walstroom¹ in binnenhavens wordt bevorderd.

De provincie integreert de effecten op uitstoot van broeikasgassen in haar beleid.

- + De provincie maakt in haar plannen inzichtelijk wat het verwachte effect is van de voorstellen op de uitstoot van broeikasgassen

De provincie **geeft zelf het goede voorbeeld** in het reduceren van de CO₂-uitstoot.

- + De provincie werkt met een concreet actieplan om de eigen gebouwen uiterlijk in 2030 klimaatneutraal te hebben, volgens de ambitie die in het Gelderse Klimaatinitiatief is verwoord.²
- + Er wordt een actieplan ontwikkeld om de hele provinciale organisatie klimaatneutraal te laten zijn in 2040.
- + Nieuwe provinciale infrastructuur wordt alleen nog klimaatneutraal aangelegd.
 - Bijvoorbeeld door geluidsmaatregelen en duurzame energieopwekking te combineren.

3.2 Opwekking duurzame energie

De provincie ontwikkelt **realistisch en gedetailleerde plannen om de opwek van duurzame energie** in de provincie in lijn te brengen met doel van het Parijs-akkoord om in

¹ Walstroom is een begrip waarmee wordt aangegeven dat een schip gebruikmaakt van een aansluiting op het elektriciteitsnet van de wal. Varende schepen gebruiken eigen generatoren om elektriciteit op te wekken, maar in de haven is het laten draaien van dieselmotoren onnodig milieubelastend.

² <https://gelderland.stateninformatie.nl/document/6042166/4/EEM%20-%20Debatverzoek%20VVD%2C%20CDA%2C%20D66%2C%20PvdA%2C%20SP%2C%20GL%2C%20CU%2C%2050P LUS%20Klimaatinitiatief%20%28PS2017-806%29>

2050 klimaatneutraal te zijn. De ChristenUnie heeft de ambitie dat de Gelderland in 2030 minimaal 33% van de benodigde energie zelf opwekt.

- + De provincie zet in op een brede mix van opwekmogelijkheden, van wind op land, geothermie (aardwarmte) en zonneparken op land en op zee.
- + Voedselproductie krijgt voorrang boven energieopwekking; om concurrentie tussen beide te voorkomen, ontwikkelt de provincie beleid waardoor zonnepanelen op gebouwen, industrie en 'wachtgebieden' of 'pauzelandschappen' voorrang hebben op landbouwgrond.
- + De provincie zorgt ervoor dat risico's en veiligheidsaspecten van duurzame energieopwekking (denk bijvoorbeeld aan de effecten van geothermie op de bodem en het grondwater) goed in kaart zijn gebracht en dat risico's binnen aanvaardbare grenzen blijven.
- + De provincie zet in op duurzame corridor langs Rijks- en provinciale wegen door zoveel mogelijk zonnepanelen op geluidschermen en benutting van geschikte locaties langs de wegen voor windmolens.
- + De provincie ondersteunt uitbreiding van warmtenetten in de regio.

De provincie neemt regie in de **ruimtelijke inpassing energieopwekking**

- + De provincie zorgt voor een goede ruimtelijke en landschappelijke inpassing van duurzame energieopwekking en stelt daarvoor kaders.
- + De provincie kan via subsidieregelingen initiatiefnemers stimuleren om een minder rendabele maar betere landschappelijke inpassing mogelijk te maken.
- + De provincie ontwikkelt in overleg met netwerkbeheerders een kansenkaart voor duurzame energieopwekking, waarmee ze zowel initiatiefnemers als netwerkbeheerders richting geeft. Dubbelbestemmingen van gronden en eisen rondom tijdelijkheid van de installaties zijn mogelijkheden om het draagvlak te vergroten.

De provincie **communiceert dat de energietransitie noodzakelijk** is, veel ruimtelijke impact zal hebben en moeilijke keuzes vergt.

- + De provincie communiceert dat veranderingen in het landschap ten gevolge van de opwek van duurzame energie onvermijdelijk zijn.
- + De provincie ontwikkelt ook ruimtelijke beleid voor de opslag van energie.
- + De provincie zet vol in op energietransitie door te denken vanuit mogelijkheden, niet vanuit regels en beperkingen.
- + De provincie omarmt burgerparticipatie.

De provincie zet zich maximaal in om **lokaal draagvlak** te realiseren.

- + De provincie betreft omwonenden bij plannen voor windenergie en laat hen waar mogelijk meeprofiteren van de voordelen. Mede-eigenaarschap zorgt ervoor dat lusten en lasten eerlijker worden verdeeld.
- + De provincie stimuleert zo veel mogelijk dat gemeenten gezamenlijk plannen ontwikkelen voor regionale opgaven, maar borgt de realisatie van de doelstellingen.

- ⊕ De provincie stelt eisen aan de manier waarop initiatiefnemers samen met de omgeving zoeken naar de beste locatie, vorm en landschappelijke inpassing.
 - Niet grondposities, maar goede inpassing moet leidend zijn
 - Bewoners moeten inspraak kunnen hebben in de locatie
 - Initiatiefnemers wordt gevraagd meerdere alternatieven voor te stellen; via 'plaatsingsopties' kunnen ook grondeigenaren van afgevalen locaties delen in de opbrengst.
 - Initiatieven vanuit de lokale gemeenschap krijgen voorrang boven commercieel gedreven initiatieven.
- ⊕ De provincie kijkt samen met gemeenten naar financiële voordelen voor breed gedragen projecten (bijvoorbeeld korting op leges).
- ⊕ De provincie stimuleert professionalisering van lokale energiecoöperaties, bijvoorbeeld door het subsidiëren van gezamenlijke regionale of provinciale backoffices.
- ⊕ De energiecoöperaties zijn verenigd in de Vereniging van Energie Coöperaties in Gelderland (VECG). De provincie steunt de VECG de komende jaren om deze taak uit te kunnen voeren.

De provincie ondersteunt in **beleid en in praktische zin de 'quick wins'**

- ⊕ De provincie ontwikkelt beleid om alle geschikte daken van bedrijfsgebouwen te voorzien van zonnepanelen.
- ⊕ De provincie ontwikkelt beleid om leegstaande industriegebieden en 'pauzelandschappen' te gebruiken voor de opwek van zonne-energie. Dit kan door voorwaarden te verbinden aan de aanleg van zonneparken waarbij de pauzelandschappen voor bijvoorbeeld 20 jaar in te zetten zijn als zonnepark.
- ⊕ De provincie stimuleert dat gronden zoals parkeerterreinen, waterzuiveringsinstallaties en ruimte langs infrastructuur zo veel mogelijk dubbel gebruikt worden voor de opwekking van zonne-energie. Voor Rijks- en provinciale wegen kan als voorwaarde worden gesteld dat geluidsschermen altijd ook functioneren als energieopwekking.
- ⊕ Het inkoopbeleid van de provincie richt zich op het stimuleren van circulair en CO₂-arm produceren.

3.3 Aanpassing aan veranderend klimaat

In de ruimtelijke ordening is het **versterken van de klimaatbestendigheid** een belangrijk principe.

- ⊕ De provincie zorgt ervoor dat gemeenten en waterschappen in kaart brengen wat de gevolgen van klimaatverandering zijn voor de gehele provincie.
- ⊕ De provincie borgt dat plannen worden ontwikkeld voor de bescherming van vitale infrastructuur.
- ⊕ De provincie stimuleert gebruik van oppervlaktewater in plaats van grondwatergebruik.
- ⊕ De provincie toetst te nemen maatregelen aan de klimaatopgave.
- ⊕ De provincie verbindt klimaatadaptatie aan andere opgaven en ontsluit kennis tussen gemeenten, waterschappen, (maatschappelijke) organisaties en burgers.